

**“ALISHER NAVOIY – SO‘Z MULKINING DAHOSI” MAVZUSIDA MA’NAVIY-
MA’RIFIY TADBIR O‘TKAZISH TAJRIBASIDAN**

Achilova Zarina Saidovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti akademik litseyi, ona tili va adabiyot fani
o‘qituvchisi

achilovazarina55@gmail.com

Telefon raqami: +998905051709

Achilova Nasiba Saidovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti akademik litseyi, ona tili va adabiyot fani
o‘qituvchisi

achilovanasiba63@gmail.com

Telefon raqami: +998905026665

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7479511>

Annotatsiya. Ushbu maqolada Alisher Navoiy tavalludi munosabati bilan “Nazm va navo” turkumidagi adabiy-badiiy kecha tarzida akademik litsey, kasb-hunar kollejlarda o‘tkazish tartibi borasida so‘z yuritilgan.

Kalit so‘zlar: “Nazm va navo”, Xazoyin ul-maoniy”, “Xamsa”, G‘azal Munojot”

**ИЗ ОПЫТА ПРОВЕДЕНИЯ ДУХОВНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКОГО
МЕРОПРИЯТИЯ НА ТЕМУ «АЛИШЕР НАВОИ – ГЕНИЙ СЛОВА»**

Аннотация. В данной статье рассказывается о порядке проведения литературно-художественного вечера из цикла «Назм и Наво» в академических лицеях и профессиональных колледжах по случаю дня рождения Алишера Навои.

Ключевые слова: «Назм ва наво», Хазаин ул-маани», «Хамса», Газаль Муножат».

**FROM THE EXPERIENCE OF CONDUCTING A SPIRITUAL AND
EDUCATIONAL EVENT ON THE SUBJECT "ALISHER NAVOIY - THE GENIUS OF
WORDS"**

Abstract. This article talks about the procedure for holding a literary-artistic night of the "Nazm and Navo" series in academic lyceums and vocational colleges on the occasion of Alisher Navoi's birthday.

Key words: "Nazm va navo", Khazayin ul-maani", "Khamsa", Ghazal Munajat".

Ushbu tadbirni Alisher Navoiy tavalludi munosabati bilan “Nazm va navo” turkumidagi adabiy-badiiy kecha tarzida akademik litsey, kasb-hunar kollejlarda quyidagi tartibda o‘tkazish maqsadga muvofiqdir.

1-boshlovchi: Assalomu alaykum, aziz vatandoshlar!

2-boshlovchi: Assalomu alaykum, adabiyot va she‘riyat shaydolari, nazm gulshanining gulchinlari! Ona-diyorimizda, ne-ne alloma-yu buyuk daholaming beshigini tebratgan sarzaminimizda katta shodiyona!

1-boshlovchi: Bugun butun turkiy olam tafakkur gulshanining so‘z sehgari, buyuk mutafakkir Amir Nizomiddin Alisher Navoiy mavludi shariflarining sanayi muboraklarini katta tantanalar bilan nishonlamoqdalar.

2-boshlovchi: Ul zot nainki bashariyat zamini madaniyat va ma‘rifatining, balki butun yer kurrasi ilohiy madaniyat va ma‘rifatining ham bamisli monand payg‘omchisi, ya‘ni darakchisi erdilar.

1-boshlovchi: Bugun biz bilamizki, hazrat Alisher Navoiy anchayin shoir emas, balki zabardast maoniy erdilarkim, bu alamangiz satrlar ul zot ilkidin muhr etmish: **Ta‘b ganjiddin maoniy xurdasin yuz qatla hayf,**

Kim nisor etmakka shohi xurdadone topmadim.

2-boshlovchi: Azizlar, o‘zbek she‘riyatining porloq quyoshi, o‘zbek adabiy tilini jahonshumul yuksaklikka ko‘targan, “Xazoyin ul-maoniy”, “Xamsa” kabi nodir yodgorliklar

kashfiyotchisi sharafiga bag'ishlangan "Nazm va navo" kechasiga yig'ilgan ekanmiz,
umidim ulki, soyimdin ruhlari toza bo'lgan azizlar qoyim ruhini biror oyat birla yod va biror
fotiha birla shod qilg'aylar

O'QUVCHILARNING CHIQISHI

Assalom, Navoiy, assalom, ustoz,
Qalbimizda sevinch, qo'lda she'riy soz.
Muborakbod bo'Isin, qutlug' to'yingiz,
Davramiz bezatmish g'azal - kuyingiz.
To'yda takrorlanar uning qo'shig'i,
Yana yuksaladi otashin so'zi.
Shodlik yerga sig'mas go'yo bu to'yda
Qatnashayotganday Navoiy o'zi.

Vakil yubormishdir Nizomiy, Jomiy,
Bunda Xusrav yurti shirin kalomi.
Sizga ta'zim qilar qadim Registon-
Shoirilar maskani, sayqali jahon.

Sizga ta'zim qilar minnatdor ellar,
Sizga olqish yo'llar g'azalxon dillar.
Shogirdlar ta'zimi bu - kalomimiz,
Shogirdlar ta'zimi bu - salomimiz.

2-boshlovchi: Orol sohillaridan Surxon vohasigacha, Farg'ona bog'laridan Qarshi
cho'llarigacha, Xorazm paxtazorlaridan aziz poytaxtimiz Toshkentgacha, qadimiy Buxorodan
yer yuzining sayqali bo'lmish Samarqandgacha bo'lgan o'zbeklar elida Navoiy so'zi, Navoiy
nomi, so'z mulkining dahosi bo'lmish bobokalonimiz Mir Alisher Navoiyning ash'orlari
yangramoqda.

O'QUVCHILARNING CHIQISHI

Navoiyning g'azal, ruboiy va qit'alaridan o'qishadi

Zamindek qadimiy, ishqdek azaliy,
Ham shamshir, ham qalqon shoir g'azali.
G'azal - yulduz to'la sehrli samo,
Sochiga oq tushgan qalbi yosh dunyo
G'azal - sharob to'la oltin piyola.
G'azal - qalb qonidan ochilgan lola.
G'azal - bulbullarning so'ngsiz navosi,
Dardli yuraklarning g'azal davosl.

Bu navo dillarni asir ayladi,
Bu navo o'zbekni jasur ayiadi.
Til burro so'zlashni o'rgandi undan,
Bulbul ham kuylashni o'rgandi undan.

"Munajat" qo'shig'i. Raqsida raqqosa qizlar

1-boshlovchi: Munajatman, Navoiyning nidosi,
Sof dillarning manam bitta fidosi.
Ko'ngil bo'stonining manam ziyosi,
Ham firoqman, ham visolman, ham ishqman.
Ko'ngildan oh urib chiqqan qo'shiqman,
Munajatman, munajatman, munajat.

2-boshlovchi: Bugun g'azal to'yi, she'riyat to'yi,
Bugun o'zbek to'yi, katta baxt to'yi.
Bu sizning kuyingiz ustoz, Navoiy,
G'azal olamida, mumtoz Navoiy.

1-boshlovchi: Alisherda she'riyatga havas ilk boialik chog'laridan boshlangan edi. U ilk g'azalini Mavlono Lutfiyga o'qib berganida, "Malik ul – kalom" hayratda qolgan edilar.

Sahna ko'rinishi: Mavlono Lutfiy va yosh Alisher suhbatlari ustozlar va o'quvchilar ijrosida namoyish etiladi.

O'QUVCHILARNING CHIQISHI

Durlar xazinasi - dilbar "Chor devon",
To'rt ajib gulshan-u, to'rt ajib ummon.
Bag'ri yara emas Laylining bugun,
Qalbini Qaysga bergandir butun.

Dono, aqli raso, bahodir Farhod
Shirin mehri bilan baxtli umrbod.
Ishqini qo'shiqqa solib Dilorom
Kuylasa yuraklar topadi orom.

O'zligin o'z tilida nido qilgan Navoiy,
Nazmiy gulshan ichida navo qilgan Navoiy.
Turkiy lilda bebaho, o'lmas asarlar yozib,
Nizomiy panjasiga panja urgan, Navoiy.

Muxammas-u ruboiy, nazmda ijod etib,
Go'zal qalb bisotidan qog'ozga durlar to'kib,
"Xazoyin ul-maoniy" nodir devonin bitib,
Ajab saodat qilgan bizning ulug', Navoiy.

1-boshlovchi: Alisher Navoiy o'z zamonasida muhabbat ahlining dil izhorini o'z ona tilida to'lib toshib kuylagan, o'z ona tilining javohirlari bilan jahonda tengsiz she'riy durdonalar yaratgan buyuk so'z dahosidir

Sahna ko'rinishi: O'quvchi qizlar "Gul" radifli g'azalni ijro etishadi.

Orazingni bog' aro chun ko'rdi hayron bo'ldi gul,
Bargsiz qoldi nedinkim, bas parishon bo'ldi gul.
Bodadin gul-gul ko'rib gul yuzni oning hajridin.
Chok-chok o'lgon ko'nguldek tah-batah qon bo'ldi gul.
Guluzorim kishvari husn ichra bo'ldi podshoh
Rost andoqkim, chaman mulkida sulton bo'ldi gul.
Sayri bog' aylarda davron chashmi zaxmi daf'iga,
Har tarafdin chobukung davrida qalqon bo'ldi gul.
La'li komimdur qoshimga keisa ul gul xirmani,
May tilar ko'nglum, chu bazmida farovon bo'ldi gul.
Kecha-kunduz qilma gulboningni bas, ey, andalib,
Kim sanga besh kun bu gulshan ichra mehmon bo'ldi gul.
Gul chog'i yori safar aylab Navoiy qoshiga,
Har biri bir toza qonlig' dog'i hijron bo'ldi gul.

2-boshlovchi: Navoiy shoh asari "Xamsa"ni yozish bilan o'zidan oldin o'tgan salafлари - Nizomiy Ganjaviy, Xusrav Dehlaviy, Abdurahmon Jomiy an'alariga sodiq qolganligini namoyish etdi.

1-boshlovchi: Do'stlar, jonli bashar Jomiy, Navoiyni ko'ring,
Sohibi fazl-u hunar Jomiy, Navoiyni ko'ring,
Biri tojik, biri o'zbek va lekin birdur talab
Dil bilan til bir magar, Jomiy, Navoiyni ko'ring.

Sahna ko'rinishi: Alisher Navoiy va Jomiy uchrashuvi

2-boshlovchi: Emas oson bu maydon ichra turmoq,
Nizomiy panjasig'a panja urmoq.

Kerak sher ollida ham sher jangi,
Agar sher o'lmasa bore palangi.

1-boshlovchi: “Hayrat ul-abror” dostoni falsafiy, axloqiy-ta’limiy mavzudagi asar bo’lib, undagi maqolat va hikoyatlar ma’naviy komil insonni tarbiyalash xususiyatiga egadir. Dostondan olingan “Marhamatli Ayyub va o’g’ri” hikoyatini e’tiboringizga havola etamiz.

Sahna ko’rinishi: “Marhamatli Ayyub va o’g’ri” hikoyati ustoz va o’quvchi ijrosida namoyish etiladi.

2-boshlovchi: Bu gulshan ichraki yo’qtur baqo guliga sabot,
Ajab saodat erur chiqsa yaxshilik bila ot.

1-boshlovchi: Alisher Navoiy o’z asarlarida odil podshoh haqidagi orzu-o’ylarini tasvirladi. Uining har bir shoh timsolidagi qahramonlari adolatni, insofni va diyonatni o’zlariga shior qilib olgan edilar.

2-boshlovchi: “Hayrat ul-abror” dostonidan olingan “Shoh G’oziy hikoyati” ana shundav teran mazmunli asardir.

Sahna ko’rinishi: “Shoh G’oziy” hikoyati ustoz va o’quvchi ijrosida namoyish etiladi.

1-boshlovchi: Navoiy nomi, Navoiy so’zi umrboqiydir. U so’nggi nasl avlodlarining asarlarida umrbod yashagusidir.

Sahna ko’rinishi: Izzat Sulton va Uyg’unning “Alisher Navoiy” dramasidan Guli va Navoiy monologi o’qituvchi va o’quvchilar ishtirokida namoyish etiladi.

“Mehribone topmadim” qo’shig’i o’quvchilar ijrosida

2-boshlovchi: Chun topdim ul kalom ichra kamol,
Turk alfozi birla surdim maqol.
Turk nazmida chu tortib men alam,
Ayladim ul mamlakatni yakqalam.

1-boshlovchi: Mana shoir yakqalam aylagan yurt bugun uning o’zini kuylamoqda. Bugungi kunda Navoiy qoldirgan tafakkur gulshani yanada navqiron bo’lib kamol topmoqda. Yillar, asrlar o’taveradi, ammo xalqimizning Alisher Navoiydek sevimli farzandi bizga hech qachon yot bo’lmaydi. Uning o’lmas asarlarining umri boqiydir.

2-boshlovchi: “Umidim uldir va xayolimg’a andoq kelurkim, so’zim martabasi avjdin quyi inmagay va yozg’on asarlarimning kavkabasi a’lo darajadin o’zga yerni begamnagay”. Bu so’zlarni aytgan Navoiyning orzulari ro’yobga chiqdi. Uni biz va bizning avlodlar davom ettirgusidir.

1-boshlovchi: Ul zoti muborakning aziz ruhlarini yod va shod etar ekanmiz, ul hazratning ruhi shariflari ham bizni, alalxusus, ona-zaminimizni qo’llagay.

2-boshlovchi: Azizlar, Alisher Navoiyning tavalludi munosabati bilan o’tkazilayotgan “Nazm va navo” kechasi o’z nihoyasiga yetdi.

Hamma: Elimizning vijdonisan, Navoiy,
So’z mulking dahosisan, Navoiy!